

Andreas Hoierus Hartmann Koch

Partis Secundae Axiomat. Disputatio Prima De Axiomatibus Simplicis Et Compositi; Totius Et Partis

Rostochii: Kilius, 1649

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn730219569>

Druck Freier Zugang

R U phil 1649
Andreas Stein
Hartmann Koch

PARTIS SECUNDÆ AXIOMAT,
DISPUTATIO PRIMA

DE

AXIOMATIBUS
SIMPLICIS ET COMPO-
SITI; TOTIUS ET PARTIS,

Quam

D. O. M. A.

Consensu Amplissima Facult.

Philosophicæ,

SUB PRÆSIDIO

M. ANDREÆ HOIERI, Cimbri,

Publicè tuebitur.

HARTMANNUS Koch/

Neofaniensis Dithmarfus.

Habebitur die 10. Nov. in Auditorio Majori.

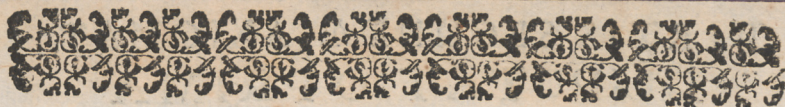
ANNO ERÆ CHRISTIANÆ

MDCCCLXXIX.

ROSTOCHII,

Typis NICOLAI KILLII, Academia Typogr.

VIRIS

Nobilissimo Amplissimo & Excellentissimo

DN. JOHANNI Bosen/ J. U. D. & Dithmar-
fiæ Hesperiaë Ephoro Spectabili, DOMINO meo
& Promotori Magno ;

Clarissimo, multaq; experientia excellentissimo

DN. JACOBO THOMÆO, Phil. & Me-
dic. D. nec non Provinciaë Eiderstadenfis Physico
Ordinario, Affini & Compatri meo jugiter ho-
norando ;

Reverendo & Clarissimo

DN. HARTMANNO Koch/ Neofan. in Dith-
marf. Pastori vigilantissimo & meritissimo, Syno-
di Eccl. Borealis Seniori gravissimo, & Medicinæ
Practicæ Cultori, Parenti meo pl. colendo &
amando ;

Ut & Reverendo & Doctissimo

DN. BARTHOLDO HEILIGEMUNDO,
Ecclesiastæ ibid. Optimo, & optimo Fautori meo ;

Hunc primum ingenij mei proven-
tum (quanto tenerior est, tanto
uberiori affectu)

CONSECRO

Hartmannus Koch/ R E S P.

Regulas Philosophicas aliquot disputationibus pertexere animus est; Rem difficilem, & magnis undiq; obscuritatibus involutam; quàm intactam relinquere tutius fortasse foret, quàm ingenij culpâ deterere. Sed placent difficilia, quod pulchra: & in quibus si non ubiq;, quod optamus, consequamur, voluisse sat sit. Ingenij modulum L. inq; agnoscimus: quem ubi vis laqueos effugiturum vix est, ut speremus. Omnibus horis sapere Divinum est; mortalium nemini contingit: Panidis suffragia nihil moramur: qui loqui nescit, huic precamur, ut tacere discat. Roscij & Boni si faverint, verborum strepitu non modò non movebimur; sed insuper animus nobis addetur, ut, quod Minerva negat, labor improbus, DEO benedicente, præstet. A scopo autem ne imprudentes aberremus, viam disp. I. part. 1. indicatam sine divorticulis insistemus. Vos igitur Lectores auditoresq; benevoli:

Favete, adeste æquò animò & rem cognoscite,
 Ut pernoscatis, ecquid spei sit relliquum,
 Posthac quæ dederim de integro axiomata,
 Probanda, an exigenda sint vobis prius.

Ax. I.

Simplex est prius compositiō.

Ristoteli 1. Physic. c. 1. & 2. hoc ad-
scribit H. Nollius system: Metaph. l. 2.
c. 111. *Alius ē Scoto 1. dist. 8. q. 1. idem ad-*
fert: quanquam quoad literam nec apud
illum, nec apud hunc inveniatur. Quum ta-
men per bonam consequentiam inde,
non modò eliciatur; sed & communi Philosophorum
calculò in axiomatum numerum jure meritoq; rece-
ptum sit, nostrum non est, ei dicam scribere. Quin po-
tius, ut de genuino ejus sensu constet & usu, quibus cir-
cumscribatur limitibus, pro ingenij modulo ostende-
mus. Notat igitur 1. *ly simplex* aliquando illud, quod ē
Thom: de Aquin. p. 1. q. 6. a. 8 & q. 11. art. 1. Metaphysi-
corum nonnulli indivisibile, seu summè indivisibile; alij abso-
lutum nuncupant; *Ful. Casar. Scaliger exerc. CXL. f. 18*
summum dicit: aliquando vero *materiam* infert; quod
quia minùs est compositum, *respectivum* nominare con-
sueverunt: *Scaliger d. 1. in medium & imum* distribuit: &
hoc utrumq; vel cum parte, quam ingreditur, vel cum suo toto
comparari potest. 2. vocula prius docente Philosopho μετὰ
τὴν ἁπλοῦς, c. 13. multis modis sumitur. *Primus est ratione*
temporis, quem idem ibidem præcipuum ducit. Secundus
eorum, qua non convertuntur essendi consequentiâ, seu, ut hoc
interpretantur Conimbricenses explan. cap. 11. l. d. quan-
dò unius existentia infertur ab existentia alterius, eam tamen
non inferre; quò pacto se habent superiora respectu infe-
riorum.

riorum. *Tertius* ab ordine denominatur: Huc, quam ad institutum facere docet *Cl. Piccardus* disp. 18. de doctrinâ *elementari veterum*, distinctionem in cognitionem confusam & distinctam referendam censemus. A quarto quod dignius est, nomen habet. *Ultimus* est eorum, quæ essendi consequentia (ut loquuntur *D. D.*) recipiuntur. De hoc ait *Aristoteles*, quod à natura non incommodè dicatur: Solet tamen etiam à *Philosophis* hęc titulõ insigniri: qui secundo loco ponitur. Quando autem in his inferioribus docente *Zabarella* de meth. l. i. c. VI. aliud primas obtinet à natura generante, aliud ab intendente, & hunc, utpote è quo non parum subsidij petere licet, tẽ prioris modis annumerandum autumamus. His præmissis axioma verum pronunciamus, si intelligatur 1. de simplici summo & absoluto, 2. de respectivo utroq; tam medio, quàm imo ad suum totum relaso. modò in omnibus excipiatur prioritas, ut ita loquamur, cognitionis confusa; in duobus autem posterioribus etiam ea, quæ ratione dignitatis & natura intendentis sunt. Fallit autem regula si medium & imum simplex cum eâ parte, quam ingreditur conferatur: illis enim præ composito nulla è prædictis tẽ prioris significationibus conceditur: nisi fortè dignitatis, cognitionis confusa & natura generantis. *Scaliger* l. 4. de caus. L. L. regulam ita effert: *Compositum est posterius suò simplici*, quam è dictis, quia oppositorum eadem est ratio, enodare in proclivi est.

AX. II.

Simplex est perfectius suò composito.

Scoti hoc est 1. dist. 8. q. 1. & *Socin.*: 4. *Metaph.* q. 14. à quo non abludit illud aliorum: *Quò quid est simplicius, eò est perfectius.* Utrumq; è *Cajetano* de ente & essent. c. 2. impugnari potest; nisi sit, quod putat *Suarez* disp.

A 3

Metaph.

Metaph. 30. f. 3: n. 3. ut in verbis potius quàm re dissen-
sio sit. Nos, ut cuiusvis etiam hic inoffensò pede progre-
di liceat, præterquàm, quod è superiori exegesi *primam*
distinctionem applicare possemus, cum *Autore* append. ad
Beda & Was. axiomata, ax. LIV. discrimen facimus in-
ter *simplicia aeterna, spiritualia ac formalia, & inter corruptibili-*
lia ac materialia: de illis, non de his axioma interpretandū
judicamus. *Capsus* in pathogr. ent. eluc. XVI. de substan-
tiis simplicibus per se in suâ simplicitate subsistentibus
illud explicat. Fr. *Suarez* disp. d. hanc rem ita decidit. *Ca-*
zeris, ait, *paribus, id quod est simplicius, perfectius est, quamvis ab-*
solutè non semper quod est simplicius, sit melius: est enim simpli-
cior pars, quàm totum; non tamen perfectior: & similiter acci-
dens sepe est simplicius, quàm substantia, licet sit in inferiore or-
dine & gradu entis: sistendo verò inter eundem gradum ac cæ-
teris paribus simplicitas perfectionem indicat.

Ax. III.

Simplicitas tollit compositionem.

Manifestum hoc est, de *simplicitate summa & compositi-*
one reali expositum. Contradictionem enim non licet
effugere, si enti simplicissimo compositionem veram
tribuamus. Cæterum quia varij ap. *Scholasticos* referun-
tur *compositionis modi*, quos præter *Pererium Metaphysico-*
rum pleriq; agnoscunt, & ex his canonem describere
placet. Est verò 1. ex *materia & forma*: 2. ex *partibus inte-*
grantibus. 3. ex *substantiâ* sive (ut loquuntur *Alexander*
ab Ales 7. *Metaph. comm. 7. t. 14. & alij*) *subiecto & ac-*
cidentibus: 4. ex *genere & differentiâ* 5. ex *naturâ & supposito*:
6. ex *esse seu existentiâ* (ut docet *Suarez* disp. 30. f. 4. & 31.
f. 13.) & *essentiâ*; quorum explicationem cum ubiq; *Meta-*
physicorum videre sit, & nos quoq; in *disp. Metaph. II. th. 2.*
dederi-

dederimus. studiò præterimus. Addunt his *alij* compositionem ex *differentia & differentia*, ut & *accidente & accidente*, de quibus videatur quæ in omnium manibus est metaphysice cl. *Scheibleri* l. 1. c. 5. t. 4. a. 5. & 9. Apud *Doctorem* quem ob singulare acumen & eruditionem *irrefragabilem* vocant, expos. 12. Metaph. t. 49. reperimus etiam aliam compositionis rationem, quò n. p. aliquid ex *quidditate participata* (ut ipse loquitur) & *participante quidditatem* constare dicitur: qui fortassè aliquandò ad *tertiam*; nonnunquàm etiam ad *ultimam* revocari potest. ita tamen, ut *hec* non ex mente *Suarij*, sed illorum DD. qui per *essentiam* intelligunt unumquodq; *ens in abstracto*, seu *id quo est*; per *esse* autèm *id quod habet essentiam*. Ab his omnibus excludimus Deum Opt. Max. Conferat, qui volet, Cl. D. *Scheiblerum* Metaph. p. spec. c. 2. de *simplicitate*. DE I & Pl. Rever. D. *Klozzium* pneumatolog. Angeli autem non omnis compositionis expertes sunt, sed admittunt 3, 4, 5, & 6. ut & reliqua, quæ supersunt *simplicitatis medie* præter *quintum compositionis modum*, quem quia partes sunt, respuunt. De *ima simplicitate* alibi.

AX. IV.

Simplex non resolvitur in partes.

Animæ immortalitatem demonstraturus *Scaliger* exerc. CCCVII. f. 20. idem h. m. effert. *Nullum simplex resolvitur in sua principia*. Ratio in propatulo est: nulla enim *principia* aut *partes* compositione, ut loquitur *Mendoza disp. phys. 6. f. 1.* affecta habet. Debent verò *partes*, priusquam canon ad usum transferatur, accuratè explicari: Sunt enim *ea* multiplicis potestatis: nam veluti tradit *Armandus de bello visu. tr. 2. term. transc. cap. CCLVI.* aliæ sunt *essentiales*, aliæ *quantitative*, aliæ *rationis* aliæ

nis, aliæ virtuales, aliæ|subiectiva, aliæ deniq; numeri
comprehendentes partes numeratas totius discreti. Ex his essen-
tiales & quantitativa s. integrales propriè & univocè, reliqua
impropriè seu equivocè partium nomen merentur. Hinc, si
de simplici tam summo & absoluto quàm respectivo medio axi-
oma explicemus, omnem in veras ac propriè dictas partes resolu-
tionem exulare clares.

Ax. V.

Totum est nobilius suâ formâ.

Per totum intelligunt h. l. *compositum*: quod cum
suam perfectionem à formâ consequatur, ignobilius eâ
consent Jandunus 5. Metaphys. q. 16. & Zimara th. prop.
10. Propter quod enim unum quodq; tale est, id magis tale, ut ha-
bet Philosophorum regula: Imò *compositum* continet in
se materiam quæ sicuti imperfectionum q. mater est: ita
composito defectum potius & ignobilitatem quàm splen-
dorem conciliat. Ratum tamen manet axioma, & Patro-
nos habet præclaros. Thomam Aquin. 3. p. q. 6. a. 5. Duran-
dum in 3. dist. 2. q. 2. Concin. 7. Metaphys. quæst. 18. Co-
nimbr. l. 2. phys. c. 7. q. 5. a. 1 cuius rei probationem pe-
tunt etiam ex ipso Philosopho 7. Metaph. c. 3. ubi cum A-
phrodus: sic legunt: si prior forma sit, & magis ens quàm mate-
ria, & id quod quod ex utriusq; constat, prius per rationem ean-
dem erit. Unde quod totam alterius perfectionem, & ad-
huc aliud quid continet, id eò præstantius jure meri-
toq; judicatur. Alias rationes studio præterimus, utpo-
te quibus non est institutum, canones probare, sed di-
stinctionibus ac limitationibus suis descriptos dare.
Tenendum igitur heic est, quod tradit Pererius l. 6 de
princ. nat. cap. 5. Formam spectari vel ut habet esse in ma-
teria, vel ut ab ea separatur. hoc modò totum seu *compositum*,
eâ nobilius esse è superiori patet. Quod præter ejus perfe-
ctio-

fectionem, etiam à materia perficiatur; utpote quæ com-
mune receptaculum & quasi gremium est accidentium,
quibus res corporea in suo gradu perfectior redditur.

Ax. VI.

Totum est majus suis partibus.

Res est perspicua: quamprimum enim, ut inquit,
Zabarella in 1. post. analyt. cont. 21. intelligimus, quid signi-
ficent totum & pars, statim & hoc axioma cognoscitur: unde
& à *Domin. de Flandr.* 4. *Metaph* q. 6. aliisq; Philosophis in-
ter principia per se & ex natura lumine nota refertur, quod
tamen cum grano salis accipiendum est. Nisi enim ob-
servetur distinctio 1. inter totum univocum, quod vel es-
sentiale vel integrale est, & aquivocè sumptum, 2. inter tò ma-
jus seu quantitatem, quam *Aristoteles* 4. *Metaph.* cap. 13.
pergentiv sive dimensionem vocat, *Scholastici* à mole deno-
minant; & virtuales sive virtutis 3. inter partes disjunctim
& unitè consideratas, frustra fumus. Undè veritatem suam
non obtinet regula, nisi de toto univoco integrali ratione
molis, & essentiali ratione virtutis, & de partibus seorsim sum-
ptis declaretur. Clariùs ita proponitur: *Totum est majus
suâ parte.* Sed instet adhuc aliquis eum *Jesuita de
Reep.* posse dari partem toto majorem, v. g. si quis digi-
tò instar turris præditus esset, ille certè hominem ma-
gnitudine multum superaret. Verùm & huic paratam,
habemus responfionem: Præterquam enim, quod ejus-
modi casus non detur, liquet, quod digitus ille, ut rectè
idem notavit, toti suo adjunctus, homine minor sit. Huc
pertinent & hæc:

- 1. Partes singula continent minus toto
- 2. Partes simul sumpta & coordinata constituunt totum.

B

Ax. VII.

Ax. VII.

Omne totum est divisibile in partes.

Id si de omni toto acceptum velimus, concipien-
dæ sunt partes ad modum totius. Undè veluti non omne
totum partibus constat realitèr differentibus à suo toto; vel-
uti tradit *Armandus de B. U. l. 2. t. cap. 257.* ita etiam
non est in omnitoto quærenda *divisio realis seu physica;*
sed quandoq; sufficit eâ, qua à mente fingitur. vid. *Templ.*
3. *Metaphys. c. 5. q. 6.*

Ax. VIII.

Totum à suis partibus differt.

Et hoc *Jacobus Zabarella* 1. post. cont. 24. iis natu-
ra principia, quæ suprâ cont. 21. dignitates appellaverat,
accenset; De *differentia* autem totius à partibus non exi-
guum inter *Metaphysicos* fovetur dissidium, *Cajetanus*
3. p. q. 6. a. 5. *Ferrari.* 4. contra gentes c. 81. *Javellus* 7.
Metaphys. q. ult. *Anton. Andreas* 7. *Metaphys. q. 18.*
& ut apparet, ipse acutissimus *Doctor* 8. *Metaph. q. 4. & 3.*
sent. dist. 2. q. 2. reale discrimen ponunt. Nec desunt, qui
Aristotelè in hanc sententiâ ire, è 5. *Metaph. c. 14. 7. Me-*
taph. cap. 17. 2. de an. c. aliisq; locis probant. Alij di-
stinctionem quidè ex rei naturâ inter totum & partes
concedunt; sed *modalem*, non *realem*. Pleriq; pro *discrimi-*
ne rationis, & quod tantùm à parte conceptus est, militant.
Cum quibus facit *Thomas* 4. *contr. gent. c. 18.* & *interpre-*
tum pleriq; ad 1. *Phys. imprimis græci*, si *Suario* credimus,
Durandus quoq; 3. *dist. 2. q. 2. aliq;*. A quibus omni-
bus secessionem facit *Soncinas* 7. *Metaph. q. ult.* qui ea
& ex naturâ rei & ratione distincta dicere probabile cen-
set. Nos factâ priùs mentione distinctionis inter totum
relatum

relatum ad singulas partes & ad universas, easq; vel sejunctas
vel unitas, illò & isò modò iis differentiam ex naturâ rei
adscribimus; hoc autem nullam nisi rationis intercedere
arbitramur,

Ax. IX.

Totum & partes sunt ejusdem predicamenti.

Ita communis Patria Præceptor lib. 1. dial. & Scaliger
2. de plant. docent: & rectè quidem, quoties sermo est
de toto universali: Hinc enim canon; genus & speciem ad
idem predicamentum pertinere. Quod si verò etiam ad to-
tum essentialè aut integrale illud applicare placeat, non
concedimus, nisi de eo, quod est unum per se, aut etiam ag-
gregatum ordinatum; observatò tamen discrimine inter
sedem in prædicam. directam & reductivam; Hanc par-
tes tenent; illam totum sibi vendicat.

Ax. X.

*Totum & partes in eadem scientia
considerantur.*

Quod alterius pars est, inquit Zabarella 2. de nat. Log)
6. 3. prius simpliciter considerandum est, postea cum respectu ad
totum hoc concedi potest, si rectè intelligatur; quando en. de to-
to agimus & ipsius structuram consideramus, non possumus, non
ejus partes considerare in ea ipsa tractatione totius: Quod si
partes ejus sine relatione ad totum sunt aliquid & absolutam
habent naturam, eam tractationem absolutam oportet præses-
se tractationi totius: sic enim perfecta & partium & totius co-
gnitio habetur. Inferimus itaq; totum & partes relatè confi-
deratas ejusdem esse disciplina ac scientia: non verò si abso-
lutè spectentur. Hinc animam non modò ad physicam;
sed etiam, licet aliâ ratione, ad Metaphysicam, vel, ut

Recentiores volunt, ad pneumatologiam revocatur. Atq; ita se res habet de *toto univoco*: quod si verò etiã ad *universale & Logicum ejusq; partes* progrediamur, alia res est, concessõ en. de iis canone, sequitur quod docet *Antonius Mir. Metaphysicam esse confluum omnium scientiarum, in quo ea contineantur ut partes, nisi distinguamus inter considerationem partium implicitam ac confusam, & explicitam ac distinctam. Ubi de universali vel logico toto agitur, ibi etiam partes ejus perpenduntur; sed implicitè & confusè non semper distinctè & explicitè. Cl. Scheibl. addit etiam hoc, agi de specie in relatione ad genus, ubi de genere agitur. Qui autem hoc modò de parte agit, simul totum considerat. ut docet Zabarella d. l.*

Ax. XI.

Totum est prius partibus.

Ax. XII.

Pars est prior toto.

Utroq; utuntur Sapientes, & tolli potest appãrens contradictio limitatione. Est enim *totum univocum* (de quo canon primariò loquitur) prius 1. *naturã intendente*, 2. *dignitate* 3. *cognitione confusã*: partes verò ratione, 1. *natura generantis* 2. *temporis* 3. *cognitionis distincta* primum locum occupant, ut habent *Fonseca* 1. *Metaphys. cap. 2. q. 2. s. 1.* & *Cl. Sibalus regul. philos. tit. 9. reg. 2.* & alij. *Scherbins* tamen accuratissimus Philosophus de cognitione in artis apodict. fragment. th. 51. & seqq. ita differit: *Partes & totum, quã talia, sub eadem scientiam eadunt. Non tamen necesse est, totum perfectè cognoscamus ante partes: sed satis est si adumbratam & rudem illius intelligentiam habeamus. Neq; verò rursus partes necesse & prius perfectè* cogno-

cognoscamus ante Totum: quamvis ad perfectam Totius cognitionem, necessaria sit cognitio partium. Itaq; hīs, modo à Parte, modò à Toto, undè facilius quis discit, doctrina sumitur initiū. Perfectè utraq; simul cognoscantur. Hinc antequam abeamus, notatum cupimus, quod docet Zabarella, partes spectari vel sine relatione ad totum, vel ut absolutam habent entitatem. Non igitur valet quod obijcitur, relata esse simul naturā. Conferantur è Recentioribus Hesselb. in theor. Log. cap. 7. q. 2. explic. axiom. venerab. Bed. ax. 128. Scheibl. top. c. 28. n. 6. n. 102. nec non sent. I. exerc. 15. ax. n. Sebal. regul. philos. tit. IX. reg. 2. Sagittar. axiom. Log. cent. 4. decur. VII. ax. 10. & X. ax. 8.

Ax. XIII.

Totum non predicatur de parte.

Totius varias esse acceptiones ex exegefi axiom. 5. innotescit: Quod si igitur de toto universali heic agi quis putet, ille consulat axioma 6. disputationis secundæ part. 1. & Complur. disp. Log. V. q. V. Id modò adijcimus, predicationum aliam esse naturalem, quæ ei nō convenit: illa à Complutens. disp. IV. de pass. univ. quæst. 3. & Roder. de Ariaga disp. VI. Log. sect. X. subs. 1. directa; hæc indirecta nucupatur. Videantur etiam Conimbric. ad præfat. Porph. q. 1. a. 4. Zabarella in lib. 1. post analyt. c. XV I. cont. 137. Crell. p. com. l. 2. c. 3. & c. Quod quomodò applicari debeat, ex seq. canonis explicatio-
ne patet. Sed ob hoc totum regulam formatam non arbitramur: De toto univocè dicto seu essentiali & integrali negatur, quod de partibus affirmetur prædicatione directā five naturali, aut etiam in casu recto, vel in abstracto: nam contra naturam, in obliquo & in concreto totum de partibus dici,

Angustior in ista formula essentialis, respicitur.

terialitate ex exemplis innotescit. Sunt qui totum integrale similare excipiunt. Ad quod quid reponi liceat. ex Durando 2. dist. 3. q. 3. constat. Consul. etiam Cl. Sebal. reg. philos. tit. IX. reg. IX.

*in quibusdam
partibus
sicut
in aqua
sed panis
in se
substantia*

Ax. XIV.

Pars non predicatur de toto.

Nihil enim, inquit Phil. Mel. p. m. l. r. dialect. predicari potest, nisi sit aequale aut communius. Hinc itaq; pars, quia angustior, non potest enunciari de toto in casu recto & in questione quid est: ubi tamen distinguimus 1. inter partes, quæ ad substantiarum & ad accidentium classem pertinent. Ut & inter totum essenziale, integrale & universale: De hoc quidem prædicantur partes, sed contra naturam & indirectè: vid. Roder. de Ariaga dis. d. & Colleg. Compl. disp. log. IV. q. III. de illo & isto etiam prædicantur accidentia directè, & in casu recto, sed in concreto: non verò in abstracto: Conf. Meisn. p. 2. Phil. sobr. f. 1. q. 15. Quod postremum non immeritò quispiam miretur, cum non modò Aristoteles l. categor. c. de substantia adserat, ἔδὲν ἄλλο σημαίνει τὸ λευκὸν, ἀλλ' ἢ μίον, sed & DD. communiter tradant, concreta accidentium eandem rem significare cum abstractis. Vid. Cajet. de ent. & essent. cap 7. Sonc. 5. Metaphys. q. 38. Suarez. disp. XXXIX. f. 1. & imprimis Fonseca 5. Metaph. cap. 7. c. 5. f. 3.

Ax. XV.

Quod predicatur de toto, predicatur etiam de parte.

Ax. XVI.

Quod predicatur de parte, predicatur etiam de toto.

Oppo-

Oppositò modò proponit ea Cl. Scheiblerus I. sentent. ex. 15; *Non, inquit, quicquid tribuitur toti, tribuitur etiam partibus: nec quæ partibus conveniunt, necessariò conveniunt toti: Secutus fortè Timplerum, cujus verba 3. Metaph. c. 5. q. 3. hæc sunt: Non quæ parti insunt, & toti insunt: & Non quæ toti insunt, & partibus insunt.* Verùm, si rem penitiùs introspeciamus, optimè inter se conveniunt, & tolli potest, quæ videtur contradictio, si debitâ ratione enucleentur. Sciendum enim est 1. ea, quæ prædicantur de *toto ut toto, & partibus ut talibus*, seu formalitèr, alteri non communicari, sed quæ iis materialitèr & ratione rei substrata tribuuntur 2. & hoc notandum attributa, quæ ex partium unione resultant, non convenire partibus, verùm toti, ut contra *absoluta prædicata*, & quæ partibus *seorsim sumptis* competunt, de toto nõ affirmari: Ea verò, quæ *toti essentiali secundum utramq; partem* insunt, prædicari de partibus, & vice versa; quæ *utriq; parti insunt* de toto prædicari. 3. & hoc observandum *attributorum* alia esse *essentialia*; alia *accidentalibus*; alia quoq; *generalia*; alia *specialia* vocari: Quicquid enim I. ratione *attributorum essentialium* s. *essentialitèr* de *toto homogeneo* concluditur, id quoq; *omnibus ejus partibus* inest: & vicissim. Contrà se res habet, si de *attributis accidentalibus* loquamur. II. Quicquid affirmatur de *toto heterogeneo*, si fuerit *generale prædicatũ*, id etiam de *singulis ejus partibus* affirmatur, & vice versa: Quicquid prædicatur *generalitèr* de *partibus heterogeneis*, id prædicatur de *toto*. Varias objectiones contra datas limitationes attulit J. Hunoldus syn. can. Log explic. l. 1. can. 3. De *toto universalì* infra cum bono DEO uberius agemus. Aliis explicationibus qui delectatur, adeat è Recentioribus Perer: de philos. c. 7. *Sthal.* tit. 9. regg. 10.

regg. 10. & 11. Scheibl. l. sent. exerc. 15. Axx. 5, 6. & 7. Sa-
gittar. cent. ax. Log. 4. decur. 8. ax. 8.

AX. XVII.

Totum est in parte.

AX. XVIII.

Pars est in toto.

*In ex in partibus
indamantibus
aten: h. h.
h. h. h. h.
h. h. h. h.
h. h. h. h.
h. h. h. h.
h. h. h. h.
h. h. h. h.*

Utrumq; est Philosophi 4. Physic. cap. 3. & ratio ma-
nifesta est, si de toto universali & ejus partibus sermo sit: ita
enim utrumq; rectè dicimus, np. & animal esse in homine, &
hominem in animali. Totum autem univocum est in suis par-
tibus tanquam in causis; de quo inexistenti modo videt
Aristotel. d. l. Partes autem sunt in Toto subjectivâ pote-
state. Undè Taurell. l. 1. Alp. Cæf. q. 1. n. 4. clariùs ita in-
fit: Pars nulla est exera totum. Quo spectat etiam illud ejus-
dem d. l. Pars non patet latius toto.

AX. XIX.

Positò totò necesse est poni partes.

Consequentiarum doctrinæ hoc non parum inservit;
ita enim si v. g. aliquid animal sit, firmitèr concluditur,
illud constare corpore & anima: verum enimverò nec
hoc absolute in disputationibus admitti potest: Sed di-
stinguendum 1. inter partes principales & minus principales;
sic positò infante non statim ipsò actu ponuntur partes
omnes. Undè & Philippus l. 4. dial. & ex eo Sagitt. axiom.
log. decur. 7. can. 8. h. m. canonem proferunt: Positò
toto necesse est poni omnes partes principales 2. Observetur di-
scrimen inter partes essentielles & accidentales. Ita positò
homine ponuntur corpus & anima rationalis: at non sta-
tim accidentia, & quæ adesse vel abesse citra subjecti in-
teritum possunt.

AX. XX.

Sublatâ parte tollitur totum.

Philippus Mel. l. 4. dial. ita: *Destructâ unâ principâlî parte, totum destruitur.* Hinc vicissim ansam fumimus distinguendi inter partes principales & minus principales. De his verum est axioma: rectè enim v. g. dicimus; amputatõ capite totum quoq; destructum esse. Excipi autem debent partes, quas *subjectivas* appellant: non enim statim periret brutum, si leo vel alia quæpiam ejus species aboleretur. Applicetur g. axioma ad *totum univocum* ejusq; partes, & res salva erit. Conferatur *Fonseca* 7. Dial. c. 17.

Ax. XXI.

Omnis pars est incompletum ens.

Nisi enim hoc concedatur, non possent partes *unum per se* componere juxta ax. 2. Disput. 3. part. 1. quo cum subtiliss. *Scaligero* exercit. CCLXVIII. duo unum fieri negamus. Est verò *ens incompletum*, ut communiter docetur, quod naturâ suâ tanquàm pars, vel aliud complementū ordinatum est ad ens per se constituendum. Quod si itaq; de *partibus integralis totius* canonem exponamus, limitatione opus non est; sicuti neq; si de *partibus essentialibus*: ubi tamen nonnulli arbitrantur animam rationalem excipiendam, quod non videatur posse dici incompleta, cum etiam separata à materiâ per se existat. Què scriptulum ut tollamus, cum *Conimbric. l. 2. de an. c. 1. q. 2. a. 2.* advertimus, *non subsistere* trifariam apud Philosophos accipi. *Primò modò* de eo, quod non est in subjecto inhesionis 2. quod non est in aliquo, à quo in suo esse dependeat 3. quod neg. actu neg. potestate est in aliquo per modum partis aut forme vel q. forme. Itaq; quamvis de anima rationali dici possit, quod habeat quadantenus esse per se subsistens: id tamen

C

tamen

Syll. ca t
 Cuius est
 cum pò.
 h. p. illi
 h. p. p. En
 pleh.
 Antea c.
 R. h. h. h.
 quicquid pò.
 h. p. h. h. h.
 h. i. complet
 indubitan

tamen non est intelligendum de ultimo; sed de primo & imprimis de mediò per se subsistendi modò. Cujus rei uberiores explicationem ut & confirmationem, ne justò longiores simus, non addimus: remittentes Lectorem ad *Colleg. Conimbr.* d. I. Ad *Originis* autem objectionem quid reponere liceat videre etiam est ap. *Thom.* i. p. q. 7. *2a.* 7. & *contra gentes* cap. 94. Ax. XXII.

Dimidium plus totò.

Hesiodi est l. i. ἐργ. καὶ ἡμερ ubi sic infit: Νήποι ἐν ἰουσιον ὄσῳ πλείον ἡμῶν πάντός. Quamquam docente *Arist.* 4. *Metaphys.* cap. 26. ὅλον καὶ πᾶν non per omnia idem sunt: quod tamen heic parum negotij facessere nobis potest, cum proverbialis sit locutio: Sumitur autem vocabulum totum pro eo, quod *superfluum & supervacaneum est*; dimidium autem pro *mediocritate*, quam ubiq; servandam avertat *Poëta*; satius enim esse in eà, quam in extremis subsistere. Et rectè quidem hoc, cum virtus, teste *Arte 2.* *Eth. Nicom.* c. 6. in mediocritate sita sit: quam qui transgreditur, ad vitia declinat. *Erasm.* *Rot.* in *Chil.* adag. t. de modestià modoq; trifariam hoc proverbium usurpari docet: 1. cum mediocritatem illam verè auream efferemus, citra quam nihil est in rebus humanis nec honestum, nec jucundum, nec laudatū: mediocritatem autem oportunitate metimur. 2. cū antefereamus aequalitatem, quā *Pythagoras* dixit amicitie rē parentem tum altricem: contra inaequalitatem discordiarum bellicorumq; matrem. 3. si quando deternebimus ab inferenda injuria, suadebimusq; satius esse injuriam in se admittere, quàm inferre. *Plutarchus* hoc dicterium de frugalitate explicat. Est igitur

— modus in rebus, sint certi deniq; fines.

Quos ultra citraq; nequit consistere rectum.

Dimidium autem facti, qui benè cæpit habet,

Πέντα

I.

Injuriam reprehenditur Keckermannus, quod Logicam Aristotelis perfectam esse neget. *Refutatione negativ*

II.

Si modalium Conversio ad modum absolutarum recte instituat: non raro usu veniet, ut vera existente conversâ, falsa sit convertens.

III.

Si propterea propositio indefinita dicatur, quod non habeat appositum subjecto communi signum universale aut particulare, duo querimus: I an definitio cum suo definito converti debeat? II an ejus aliquis usus sit, in indagandâ veritate?

*Bisim,
indef
A. mte
A. finte
A. for*

IV.

Aut Dictum \forall omni \exists nullo reiiciendum est, aut negandum, quod vulgò dicitur, universalem limitatione restrictam equipollere particulari.

*Axi posthinc q
inter alia
nubi.
hinc n*

Πασι δόξα.

I.

Germanos imprimis inferiores à Persis oriundos esse probabile est.

II.

Quamvis multi multa sibi persuadeant: nos tamen arbitramur, ab homine vel nullam rem intelligi.

*Nulla res
non negat
privatim*

III.

Multi, dum verum dicunt, falsum dicunt.

*verum Ethicè
dum falsum
centum.*

Μόρα τῶ ὄσι δόξα.

Quid Pars, quid Totum, Cochi Excultissime
me pandes,
Et justè expendes, *Musa felicia jungent*
Auspicia his cœptis, partem sic partibus addent
Doctrina, ut tandem liceat Tibi noscere Totum.

Quod vover doctissimo Dn. Resp.

M. Johannes Corfinius, Eccles.
Mar. & Physices Metaphysicesq;
Prof. Publ.

Compositum præfert fallacis factio linguæ:
Tu *simplici* partes priores vindicas,
Hoc age; *compositam* bene cautus protere
Et *veritatem* adora ubiq; *simplicem* (*Lernam,*
deproper.

PRÆSES.

S. TH. ad HARTMANNUM

MAGIRUM, popularem & amicum
non popularem

imp Scriptus εὐφρηστικῶς

DIC, UBI TE LAEDAT FRIGUS, QUID POSCAT
AMICTUS,
DUM TUA NON HUMILI CASTRA LABORE TENES;
AUT NATALE SOLUM LARGO DISPENDIA DONÒ
SUPPLEB' TIBI, VEL BALTHICA MUSA BREVI.
SI FALLAR, LICEAT TIBI, CUM VEL SIRIUS ARDET
VERTICE ME TECTÒ PRÆTERUSSE PALAM

Monstrat

Monstrat pugna virum, sed tantum docta: proba-
Expertumq; potest reddere pugna virum. (tu m
Non nisi qui pugnat, poterit sperare triumphum;
Non nisi victorem, grata corona manet.
Hoc Hartmanne, minus te clam fuit; ergo substi
Pugnam, pugnando ut victor abire queas.
Pugna, depugna, pugnando referto triumphum;
Sic Te victorem grata corona manet.

Paucula hæc non moris sed amoris ergo

Ædificavit apposui

Anton Gottfried Berger /
Witteb:

Quem dux manûs novena
Non æra promereri
Duntaxat ampliora
Signo cupit Minervæ
Tritoniæ sub uno;
Sed quem cibat verendus
Hæc hospes esculentis
Mecum perinde iisdem
Impletq; potulentis
HARTMANNE mollicelle
Phæbicator ac ocellæ
Quas expetis Camænas?
Quas flagitas amænas
A me tibi cantilenas

Dum

Dum ventilationem
Animo sagaciori,
Dum disputationem
Texis retexis idem?
Iubemus en! parentem
Favere, gratulari,
Gaudere, jubulare,
Te, maecte, disputare,
Te belligerare bella
Sophum hæc sacrata belle.

Fausi omniù ergo scribeb:

Jacobus Sigbertus, Tonninga
Holf.

SCandere non labor est Cathedram & subsu-
mere posse;

Qui poterit plausu victor abire, vir est?

Cochius hoc faciet: Totum defendere partes

Assumfit. scrupas objice, quisquis habes.

Affudit hæc Dn. Respondenti Consalinus.

Jacobus Brümmer / Kedingo-
Bremensis.

os(o)s

Dum

Dux conuentionum
Anno legationis
Dum in ipso tempore
Tunc recessit idem
Iubemus enim parentem
Favere gratulari
Causere, pueri
Fomente disputare
Te belligena e bella
Sophum hanc sacra bello.

Jacobus Sigbertus, Tonninga

Scandere non labor est, Carbedam et sublu-
mere posse.

Qui parentis plenu victor atque, vir esse
Cobus, huius factus: Totus et descendit peris
Afronis sermone et huius, quae per huius.

Jacobus Sigbertus, Kedinga

Monstrat pugna virum, se
Expertumq; potest redo
Non nisi qui pugnat, poterit spo
Non nisi victorem, grata ce
Hoc Hartmanne, minus te cla
Pugnam, pugnando ut vid
Pugna, depugna, pugnando re
Sic Te victorem grata core

Paucula hæc no

Antho

Quem dux manu
Non æra prom
Duntaxat ampliora
Signo cupit Miner
Tritoniæ sub uno;
Sed quem cibatur ve
Hic hospes esculen
Mecum perinde iisd
Impletq; potulenti
HARTMANNE
Phæbi corac ocell
Quas expetis Camæ
Quas flagitas aman
A me tibi cantilenas

Dum

